
PRIKAZI I OSVRTI

GRAČANIČKI
GLASNIK
časopis za kulturnu
historiju

Broj 40, godina XX,
novembar, 2015.
[str. 167-168]

© Monos 2015

Jusuf Mulić: Muslimanske škole u Mostaru (1554-1945)

Sarajevo, 2015, str. 198

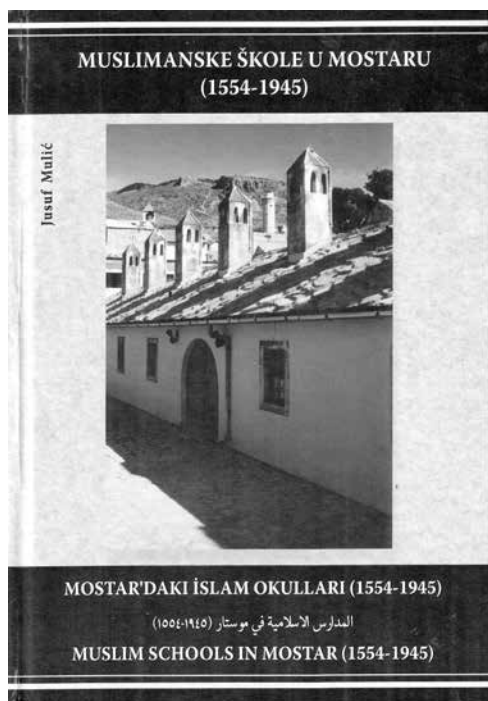
Mina Kujović

Profesor Jusuf Mulić se dugo bavio istraživanjem podataka o historiji muslimanskog školstva na području Bosne i Hercegovine, od osmanskog zaposjedanja u drugoj polovini 15. stoljeća pa sve do prve decenije nakon Drugog svjetskog rata, kad su sve muslimanske škole, osim Gazi Husrev-begove medrese u Sarajevu, zatvorene. To je istraživanje rezultiralo objavljivanjem devet monografija o muslimanskom školstvu, a objavljivanjem ove desete *Muslimanske škole u Mostaru (1554-1945)*, kako je navedeno u uvodu, profesor Mulić je završio istraživanje, pisanje i objavljivanje knjiga iz ove oblasti o kojoj još nije urađena cjelovita sveobuhvatna monografija, pa su zbog toga ove knjige dragocjene i predstavljaju veliki doprinos našoj historiografiji.

Prikupljenu pisanu građu o muslimanskom školstvu u Mostaru kao i podatke drugih autora, već objavljene u literature, a najviše autora Hivzije Hasandedića, profesor Mulić je podijelio u dva dijela. U prvom dijelu su isključivo vjerske (javne i privatne) škole, a u drugom dijelu, znatno kraćem opisana je svjetovna srednja škola (ruždija) u Mostaru.

U prvom dijelu su obrađene sljedeće škole: mektebi (muški i ženski), mektebi ibtidaije, škole za učenje arapskog jezika (Darul kurre) i škole za izučavanje islamske tradicije (Darul-hadisi), obučavanje sufija u derviškim hanikatima, izvanškolsko stjecanje idžazeta i hivza i medrese. Opisano je svih deset mostarskih medresa koje su duži ili kraći period djelovale: Čejvan bega ćehaje, Karadžoz-begova hanikah medresa, Derviš-paše Bajazida-gića, Koski Mehmed-pašina (hanikah) medresa, Hadži

Balijeve/Hadži Balina, Roznamedži Ibrahim efendijina, Hadži Velijudinova/Hadži Velina/Deli-zade, Ebu Darus Seade Ahmed-age Mostarca, Šejha Ismaila efendije Opijača (hanikah) medresa, Buk'a (darul-kurra) medresa). Profesor Mulić naglašava da je Sarajevo imalo 11 medresa koje su otvorene u periodu osmanske vladavine, a Mostar 10, ali ako se izuzme Gazi-Husrev-begova medresa/Kuršumlija, tri su mostarske medrese po ulemi koja je u njima predavala i osposobljenosti učenika koji su ih pohađali i u njima uzimali

idžazetname ili šehadet-name (svjedodžbe), bile izjednačene sa najboljim sarajevskim, uz izuzetak Karadžoz-begove medrese, koja je od njih znatno odskakala.

Za svaku pojedinu školu navedeni su podaci o njenom osnivanju, djelovanju i završavanju, odnosno prestanku rada, podaci o nastavnim planovima i nastavnim predmetima, predavačima, učenicima i vannastavnim aktivnostima. Sve što je autor pronašao pohranjeno u, za sada, dostupnoj arhivskoj građi i objavljeno u historiografskoj literaturi, izložio je jasno, a pisani tekst je često dopunjen foto-snimcima škola, profesora i učenika te faksimilima prve i posljednje strane vakufnama kojima su vakifi zavijestili svoju imovinu za otvaranje i održavanje škola (mekteba i medresa): Čejvan-čehajine iz 1554. godine, Nesuh-age Vučijakovića iz 1564/1565., Muhamed (Mehmed)-bega zvanog Karadžoz-beg iz 1570., Derviš-paše Bajazidagića iz 1593. i 1601., Balijeve iz 1612., Ibrahim-age Šarića iz 1636., Aiše-hatun kćerke hadži Ahmed-agine iz 1646., Mehmeda Čišića iz 1848. Izvorne vakufnane ili njihovi ovjereni prepisi pohranjeni su u Hercegovačko-neretvanskom arhivu Mostar, Histo-rijskom arhivu Sarajevo i najviše u Gazi Husrev-begovoj biblioteci u Sarajevu.

Kako bi se sačuvala uspomena na ulemu koja je obavljala službu muderisa u mostarskim medresama, na kraju knjige donosi se, zbog nedostatka pisanih podataka, nepotpun spisak s njihovim imenima.